

SKROMNÝ A POKORNÝ JÁN XXIII.

Gunnar Riebs

SKROMNÝ A POKORNÝ JÁN XXIII.

Gunnar Riebs

SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA
TRNAVA 2022

ČÍTANIE
S PRIDANOU
HODNOTOU

Obsah

Predslov	9
Úvod	11
Kardinál Giovanni Battista Re:	
Pápež, ktorý Cirkvi otvoril novú epochu	17
Kardinál Paul Poupard: Dobrý pápež Ján	25
Splním Božiu vôľu / Rozhovor s kardinálom Lorisom Francescom Capovillom.	50
Kardinál Léon-Joseph Suenens:	
Moje osobné zážitky s Jánom XXIII.	57
Kardinál Francesco Marchisano:	
Ludskosť pápeža Jána XXIII.	71
Jeho dobrota mala nadpozemský pôvod / Rozhovor s Mons. Justom Mullorom Garcíom	80
Io sono sempre quello... / Rozhovor s Mons. Brunom Bernardom Heimom	83
Sympatický kňaz Ján XXIII. / Rozhovor s Mons. Janom van Cauwelaertom	91
Svedectvo sestry Cateriny Capitaniovej	94
Z nepublikovaného prejavu biskupa van Lierdeho ...	102
Životopisy autorov príspevkov	107

© The Publishing Company, Brusel 2000

Slovak edition © Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o.,

Trnava 2022

ISBN 978-80-8161-539-9

Pápež Ján XXIII. vstupuje 11. októbra 1962 do Baziliky svätého Petra pri príležitosti slávnostného otváracieho ceremoniálu Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý bol ohlásený ešte 25. januára 1959. Z toho dôvodu bol 11. október určený za deň spomienky na svätého Jána XXIII.

Predslov

Horlivý laik Gunnar Riebs, ktorý zostavil a vydal zbierku krátkych svedectiev o pápežovi Jánovi XXIII., ma poprosil o krátky úvod k slovenskému vydaniu tejto knihy. Veľmi rád som prijal túto milú úlohu z úcty k usmievajúcemu sa pápežovi, ktorého som ešte osobne poznal, a tiež povzbudený vierou toho laika. Kto sa raz odváži prečítať – azda len zo zvedavosti, aké sú to tvory tí svätí – čo len jedno svedectvo, ťažko sa od tých historiek odtrhne. Zachytí ho pápežov úsmev, zmysel pre humor, bystrý úsudok a ľudský záujem o naše životné ťažkosti.

Ján XXIII. si zachoval aj ako pápež ten istý priamy pohľad do očí, dobroprajný, otvorený prístup k ľuďom, ktorý bol jemnou výzvou na dialóg; nekládol nijaké podmienky, ale prejavoval už svojím prístupom dobrú vôľu. Jedným slovom, jeho dobrácky výzor priťahoval a jeho inteligentná osobnosť sa akoby ukrývala za podobou dedinského farára.

Ján Pavol II., jeho nástupca na pápežskom stolci, ho nazval „človekom nádeje“. Hovorí o ňom s veľkou úctou: „Optimizmus bol hlavným znakom jeho pontifikátu. Povoláný k najvyššej správe Cirkvi, keď ho iba tri roky delili od veku osemdesiatich rokov, ukázal mladistvosť, duchovnosť a srdce, ktoré sa zdali zázrakom prírody. Vedel hľadiť na budúcnosť s nehynúcou nádejou; očakával pre Cirkev i pre svet rozkvitnutie novej doby, nového Ducha, novú Veľkú noc, teda veľký rozvoj, začiatok smelšej cesty“ (*Generálna audiencia*, 25. novembra 1981).

Trpezlivý čitateľ nájde v tejto knižočke mnoho prívlastkov, ktoré viacerí význační ľudia pripísali k menu Jána XXIII. Nechcem ich opakovať, nechávam radosť ich odkrytia čitateľovi.

kardinál Jozef Tomko

Úvod

Pri príležitosti blahorečenia pápeža Jána XXIII. 3. septembra 2000¹ vyšla prvá verzia tejto knihy v holandčine², potom rodnom jazyku. Následne uzreli svetlo sveta štyri ďalšie publikácie: maďarská³, anglická⁴, francúzska⁵ a talianska⁶.

-
- 1 Z listu Jeho Eminencie kardinála Giovanniho Battistu Re (*1934), dnes dekana kardinálskeho kolégia, vtedajšieho arcibiskupa, substitúta Štátneho sekretariátu, z 5. februára 2000, adresovaného pátrovi Lucovi de Rosa, OFM, generálnemu postulátorovi Rehole menších bratov: „V nedeľu 3. septembra 2000 Jeho Svätosť pápež Ján Pavol II. vyhlási za blahoslavených: pápeža Jána XXIII., pápeža Pia IX., Tommasa Reggia (†1901), janovského arcibiskupa, kňaza Chaminadeho a Belgičana, benediktína doma Columbu Marmiona (†1923).“
 - 2 Gunnar Riebs, „*Johannes XXIII. Eenvoudig en nederig, een zalig man.*“ 16 bevoorrechte getuigenissen, Brusel, The Publishing Company, 2000. Predhovor od Jeho Eminencie kardinála Adriana Simonisa (*1931 – †2020), emeritného arcibiskupa Utrechtu (Holandsko).
 - 3 Gunnar Riebs, „*XXIII. János. Kortársak emlékeznék a zsinat pápájára.*“ Budapest, Új Ember Kiadó, 2008. Predhovor napísala Jeho Eminencia kardinál Karl-Josef Rauber (*1934), apoštolský nuncius v Budapešti, neskôr v Belgicku. Zredigoval páter Ádám Somorjai, OSB.
 - 4 Gunnar Riebs, „*John XXIII, Simple and Humble. A Blessed Man.*“ Privileged Testimonies, Mumbai, St. Pauls, 2011. Predhovor napísala Jeho Excelencia Mons. Salvatore Pennacchio (*1952), titulárny arcibiskup Montemarana, apoštolský nuncius v Nai Dilli v čase vydania publikácie, v súčasnosti apoštolský nuncius v Poľsku. Preložila Jeho Excelencia Mons. Joseph Chennoth (*1943 – †2020), titulárny arcibiskup Milevi a apoštolský nuncius v Japonsku.
 - 5 Gunnar Riebs, „*Jean XXIII, Témoignage pour l'histoire.*“ Éditions Mols, 2014. Predhovor napísala Jeho Excelencia kardinál Philippe Barbarin (*1950), lyonský arcibiskup.
 - 6 Gunnar Riebs, „*Giovanni XXIII, Il miracolo della bontà.*“ Libreria Editrice Vaticana, 2020. Predhovor napísala Jeho Excelencia kardinál Angelo Comastri (*1943), vtedajší generálny vikár pápeža pre Vatikán.

V súčasnosti sa veľmi teším slovenskému vydaniu, pretože mám právo hrdo zastupovať Slovenskú republiku v Antverpách ako generálny honorárny konzul.

Božia prozretelnosť má bez akýchkoľvek pochyb prsty v tomto projekte, a to z troch dôvodov:

Po prvé, pôvodná publikácia sa tlačila na Slovensku, pretože vydavateľ vtedy spolupracoval so slovenskými tlačiarňami.

Po druhé, predhovor pochádza z pera Jeho Eminencie kardinála Jozefa Tomka, ktorý sa, žiaľ, odobral na večný odpočinok pred zverejnením publikácie. Po prvýkrát som mal tú česť stretnúť sa s ním v roku 1985, keď už bol prefektom Kongregácie pre evanjelizáciu národov. Vtedy som ešte netušil, aký osud ho čaká. Kardinálovi ma predstavil zosnulý brat Paulus Adams, FSC, vtedajší generálny tajomník OIEC (Office international de l'enseignement catholique – Medzinárodný úrad pre katolícke vzdelávanie). Rozprával som mu o svojej funkcii v Centre kardinála Jozefa Cardijna. S nadšením som opisoval dni rozjímania, ktorými som smel študentov sprevádzať, na čo kardinál odpovedal: „Učiteľov?“ Myslel som si, že kardinál neporozumel mojej chabej francúzštine, a rýchlo som odvetil: „Nie, robíme to pre študentov.“ Kardinál Tomko povedal: „Áno, pochopil som, ale myslím si, že by ste to mali robiť aj pre učiteľov.“ Aké prorocké boli vtedy kardinálove slová! Mal som sotva 25 rokov a nevedel som, ako dobre Jeho Eminencia pozná svet Cirkvi a aj situáciu v krajinách Beneluxu. Veď spolu s belgickým kardinálom Godfriedom Danneelsom organizoval holandskú biskupskú synodu v roku 1980. Vždy, keď som bol v Ríme, využil som príležitosť na to, aby som sa stretol s kardinálom Tomkom, príležitostne aj v spoločnosti ďalších veľvyslancov Slovenskej

republiky pri Svätej stolici: Dagmar Babčanovej, Jozefa Draveckého, Petra Sopka, Mareka Lisánskeho.

Po tretie, mám tú česť slúžiť vo svojej domovine od roku 2003 slovenskému ľudu a som šťastný, že sa s ním môžem dnes podeliť o toto svedectvo o svätom pápežovi. Ako dieťa som stále opatroval vo svojej modlitebnej knižke obrázkov pápeža Jána. A počas dní rozjímania, ktorými som smel mládež sprevádzať, som hovoril o ňom najmä v školskom roku 1984/85 v rámci prípravy na pápežskú návštevu⁷.

Ďalej poznamenávam, že pápež Ján uverejnil hlboké a meditatívne texty a navyše sa toho o ňom veľa popísalo⁸. Byť originálnym sa ukázalo veľmi náročné. No predsa niekoľko cirkevných hodnostárov opakovane chválilo pápeža Jána XXIII. A tak postupne rástla myšlienka nechať niekoľkých svedkov prehovoriť o ňom.

Najprv som zatelefonoval môjmu najlepšiemu priateľovi arcibiskupovi Hansovi Schwemmerovi⁹, ktorý ma odkázal na Mons. Capovillu. Tam sa začal príbeh intenzívnej spolupráce s bývalým tajomníkom Jána XXIII. Z každého stretnutia s kardinálom Lorisom Capovillom vyžarovala dobrota a jednoduchosť pápeža Jána.

Vďaka skvelej spolupráci s rôznymi hodnostármi Cirkvi mohla vzniknúť táto kniha a Jeho Eminencia kardinál Paul Poupard ju 22. augusta 2000 predstavil na Katolíckej

7 Návšteva Jeho Svätosti pápeža Jána Pavla II. v Belgicku v máji 1985.

8 Giovanni XXIII, *Il Giornale dell' Anima*, Rome, 1964; Angelo Giuseppe Roncalli, *Souvenirs d'un nonce – cahier de France* (1944 – 1953), Rome, 1963; Andrea Lazzarini, *Pope John XXIII – A life of the New Pope*, New York, Herder, 1959; Peter Hebblethwaite, *John XXIII, Pope of the Council*, London, Chapman, 1984.

9 Mons. Hans Schwemmer (* 1945 – † 2001), titulárny arcibiskup Ravella, apoštolský nuncius v Papue-Novej Guinei a na Šalamúnskych ostrovoch.

univerzite v Leuvene. Ďakujem mu za to, ako aj za intenzívnu a plodnú spoluprácu od roku 1985.

Hlboko dojatý som sa 3. septembra 2000 zúčastnil na blahorečení pápeža Jána a nasledujúci deň som priniesol exemplár knižky svätému pápežovi Jánovi Pavlovi II. v prítomnosti vtedajšieho štátneho tajomníka, kardinála Angela Sodana.

Pri príležitosti svätorečenia 27. apríla 2014 som mohol pápežovi Františkovi ponúknuť rôzne vydania mojej knihy.

Dnes ďakujem všetkým, ktorí spolupracovali na slovenskom vydaní. V prvom rade som vďačný zosnulému kardinálovi Jozefovi Tomkovi. Za všetku pomoc a dobrotivosť chcem poďakovať Jeho Excelencií Mons. Nicolovi Girasolimu, ktorého som spoznal v roku 1997 ako radcu nunciatúry v Bruseli. To viedlo k vytvoreniu pekného priateľstva a spolupráce medzi nami a potešilo ma jeho vymenovanie za apoštolského nuncia na Slovensku. Chcem sa poďakovať Jeho Excelencii Stanislavovi Vallovi, bývalému veľvyslancovi Slovenskej republiky pri Jeho Veličenstve kráľovi Belgičanov, doktorovi Benjaminovi A. F. Bossaertovi, riaditeľovi Spolku svätého Vojtecha Ivanovi Šulíkovi za publikovanie knihy a šéfredaktorky vydavateľstva Martine Grochálovej za zrealizovanie vydania i trpezlivé spracovávanie všetkých požiadaviek a predovšetkým Ivane Trubirohovej za preklad a spoluprácu. Srdečne ďakujem svojim priateľom prof. Dr. Marcelovi Le Moinovi a Dirkovi Van den Brandemu za ich mnohé praktické rady a logistickú podporu.

Súbor svedectiev vytvára obraz veľkého človeka, ktorý bol celý život jednoduchý a pokorný. Všetci sa pri ňom cítili príjemne, k ľuďom a situáciám pristupoval svojsky a tiež dokázal vzbudiť množstvo dôvery. Pretože ľudia

jednoducho mohli byť pri ňom samými sebou. Druhého decembra 1933 povedal Angelo Giuseppe Roncalli: „*Ill passato non torna più. Le circostanze nuove richiedono nuove soluzioni.*“¹⁰ Toho sa stále pridŕžal, nech už bol alebo pracoval kdekoľvek vo svete. To je úlohou tohto „zaujímavého, imponujúceho a obľúbeného pápeža“¹¹, na ktorého Cirkev a svet nemôže zabudnúť.

Veľký muž. To bol rozhodne pápež Ján XXIII. Veľkosť, ktorá oslovila každého jednoduchosťou a srdečnosťou; veľkosť, ktorú chceme všetci dosiahnuť. A na to nás vyzýva nový svätec, pretože „*Defunctus adhuc loquitur*“¹².

Gunnar Riebs

¹⁰ „Minulosť sa nikdy nevráti. Nové situácie vyžadujú nové riešenia.“

¹¹ Citát Johanna Willema Mariu Bluijssena (* 1926 – † 2013), biskupa mesta 's-Hertogenbosch (Holandsko) v rokoch 1966 – 1984.

¹² „Vierou si získal svedectvo a ňou ešte aj po smrti hovorí“ (*Hebr 11, 4*), citované Roncallim vo februári 1921.

Glóbus v pracovni pápeža Jána XXIII. Každý návštevník mu musel na ňom ukázať, kde leží krajina, región alebo diecéza, z ktorej pochádza, pričom dostal odpoveď: „Nemôžem síce byť v tvojej krajine, ale môžem ju zasadiť do svojho srdca.“

Pápež, ktorý Cirkvi otvoril novú epochu

Keď bol kardinál Roncalli zvolený za pápeža, bol som v Ríme, kde som študoval na Gregoriánskej univerzite, stál som na Námestí svätého Petra a odušu tlieškal, keď sa nový pápež zjavil na balkóne vatikánskej baziliky, aby udelil svoje prvé požehnanie. O pol roka neskôr pápež Ján XXIII. prijal na audiencii najprv Rímsky seminár (kde som bol žiakom) a následne Lombardský seminár (kde som býval). Jedného po druhom nás pozdravil, veľmi srdečne, povzbudzujúcimi slovami. Keď som prišiel na rad a povedal som, že pochádzam z Val Camonica, hneď zareagoval: „Valle Camonica je zem viery, práve tak ako kraj okolo Bergama.“ Všetkých si podmanila jeho srdečnosť a slová povzbudenia, aby sme sa ako kňazi starali najmä o blaho duší.

Svätý Ján XXIII. bol pápežom, ktorého ľudia veľmi milovali a ktorý navždy zostane v ich srdciach. Spomeniem na tomto mieste len tri črty, čo boli preňho charakteristické.

1. Bol to človek bezhranične dobrý a dobrotivý

Tajomstvo bezbrehých sympatií, aké pápež Ján XXIII. vzbudzoval u mužov a žien všetkých národov, spočívalo v jeho добрote. Rodák zo Sotto il Monte si podmanil veľkých aj malých svojou výnimočnou dobrosrdečnosťou, ktorá sa prejavovala aj v gestách spontánnej a dojmavej láskavosti,

napríklad ako keď večer po otvorení koncilu vyzval ľudí zhromaždených na Námestí svätého Petra, aby po návrate domov poláskali svoje deti a povedali im, že je to „pohladenie od pápeža“. Ľudia túžia po добрote, po láske, po ľudskom teple, a keď nachádzajú tieto hodnoty prežívané s takou intenzitou, aká bola vlastná pápežovi Jánovi XXIII., obdiv a sympatia vybuchia celkom spontánne.

Dobrotu pápeža Jána XXIII. ešte umocňovala jeho šťastná povaha, pokojná a optimistická, dar od prírody, no bola aj výsledkom nepoľavujúceho úsilia a angažovanosti osobných cností nadobudnutých v škole evanjelií a koreniacich vo výchove v lone rodiny.

Keď bol nunciom v Bulharsku, napísal svojim rodičom: „Odkedy som odišiel z domu pred viac ako desiatimi rokmi, prečítal som množstvo kníh a naučil som sa množstvo vecí, ktoré ste ma vy naučiť nemohli. Ale tých zopár, čo som sa naučil od vás, tie sú pre mňa ešte vždy tie najcennejšie a najdôležitejšie a podopierajú a dodávajú hodnotu mnohým ďalším, ktoré som si osvojil neskôr.“

Vďaka добрote svojho srdca sa Angelovi Roncallimu – ako nunciovi, ako benátskemu patriarchovi a potom ako pápežovi Jánovi XXIII. – podarilo vyriešiť množstvo problémov, lebo jeho dobrosrdečnosť otvárala dvere dialógu, vzájomnej úcte, srdečnosti a úprimnosti, čo pomáhalo nachádzať správne riešenia. Bol presvedčený o tom, že ak aj má ľudská bytosť v sebe sklony ku konaniu zla, vždy v nej zostáva lúč dobroty a čiastka ľudskosti. „V každom mužovi a v každej žene,“ hovoril, „je kus dobroty, aj v tých, ktorí sa napohľad javia zlí.“ Preto úprimne dôveroval nielen Bohu, ale aj ľuďom.

Dobrota pápeža Jána XXIII. žala obrovské úspechy, lebo ju sprevádzala múdrosť a veľký zmysel pre zdravý rozum.

Bola to dobrota presvietená inteligenciou vždy schopnou hľadiť ďaleko dopredu. Keď sa stal Angelo Roncalli pápežom, prišiel s mnohými podnetmi, ktoré dojali celý svet. Predovšetkým to bolo zvolanie koncilu.

Vždy sa usiloval mať srdečné, priateľské vzťahy aj s ľuďmi vzdialenými od Cirkvi a kresťanstva. Bezpochyby bol vo svojom živote staviteľom nie múrov, ale mostov.

Aj Druhý vatikánsky koncil sa môže pokladať za veľký most, ktorý pápež Ján XXIII. vybudoval smerom k našej súčasnosti. Jeho dve pamätihodné encykliky *Mater et magistra* a *Pacem in terris* tvoria dva oblúky mosta vedúceho k všetkým ľuďom dobrej vôle v otázkach ekonomie, práce, sociálnej spravodlivosti a mieru a hlboko poznačili Cirkev i celý svet.

Počas celého svojho života pristupoval ku každému bez rozdielu s úctou, dôverou a nádejou a pre každého mal dobré slovo. Vždy sa usiloval vytvoriť si vzťah úprimného priateľstva aj s osobami vzdialenými od Cirkvi a kresťanskej viery.

Keď bol v čase druhej svetovej vojny nunciom v Turecku, priatelil sa s nemeckým veľvyslancom Franzom von Papenom, vďaka čomu sa mu podarilo zachrániť veľa Židov.

2. Závan nového ovzdušia

Jeho zvolenie za pápeža znamenalo pre Cirkev i pre svet závan nového ovzdušia.

Bol pápežom mnohých prekvapení a vyznačoval sa osobitným štýlom.

Vyhlasenie ekumenického koncilu všetkých prekvapilo. Bola to spásonosná myšlienka, ktorá poznačila dejiny.

Jeho pontifikát bol obrovským darom pre Cirkev, ale aj pre celý svet, ktorému pápež Ján XXIII. vedel rozprávať o Bohu, ale aj o bratstve, o sociálnej spravodlivosti a o mieri.

Svätý Otec počas prechádzky vo vatikánskych záhradách v spoločnosti svojho osobného sekretára Mons. Loris Capovilla. Pri príležitosti svätorečenia pápeža Jána XXIII. bol Mons. Capovilla 12. januára 2014 vymenovaný za kardinála.

Gunnar Riebs s Janom van Cauwelaertom, emeritným biskupom Inonga (Kongo). Pred svojou smrťou (v roku 2016) bol vo veku 102 rokov jedným z najstarších biskupov v Cirkvi, najstarším v Európe narodeným biskupom a posledným žijúcim, ktorý bol vysvätený kardinálom E. – J. van Roeyom, mechelenským arcibiskupom.

Gunnar Riebs a kardinál Jozef Tomko.

Jána XXIII. blahorečil 3. septembra 2000 pápež Ján Pavol II. Následne boli jeho ostatky prenesené do Baziliky svätého Petra nad kryptou a umiestnené vpravo vpredu, aby mali pútnici možnosť uctiť si Jána XXIII. Do dnešného dňa kladú čerstvé kvety k jeho relikviáru a uctieujú si tak jeho pamiatku.

Gunnar Riebs

Skromný a pokorný Ján XXIII.

Z holandského originálu *Johannes XXIII. Eenvoudig en nederig, een zalig man*, The Publishing Company, Brusel 2000,

preložila Ivana Trubirohová

Kapitolu *Pápež, ktorý Cirkvi otvoril novú epochu*

z talianskeho jazyka preložil Stanislav Vallo

Vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o.,

Trnava 2022, ako svoju 4 391. publikáciu

Edícia *Profily*, 27. zväzok

Prvé vydanie

Zodpovedný redaktor Peter Sokol

Jazyková úprava Monika Šimoničová

Grafický návrh Pergamen

Snímky archív kardinála Capovillu, *Osservatore Romano* (A. Mari),

pápežský fotograf Felici, Rím, archív kardinála Suenensa, archív

Mons. Heima, Jos Braes, Anja Symons, archív Gunnara Riebsa

Technická úprava Miroslava Magulová

Tlač Finidr, Český Těšín

www.ssv.sk, eVojtech.sk

objednávky: 033/590 77 18

objednavky@ssv.sk

Členská zľava 15 % platí v obchodnej sieti SSV.

ISBN 978-80-8161-539-9